

циальную зрелость и многое другое. Если образ журналиста, который работает в печатных СМИ, создается благодаря его публикациям (их тематике, проблематике, авторскому стилю), то для тележурналиста важна артистичность, телегеничность, умение привлечь, заинтересовать публику. Таким образом, для достижения успеха любому журналисту необходим сбалансированный, органично присущий личности ведущего и ожидаемый зрителями, средний знаменатель всех потребностей.

Список литературы

1. Богомолова Н.Н. Социальная психология массовой коммуникации / Н.Н. Богомолова. – М.: Аспект Пресс, 2008. – 191 с.
2. Криницин, Е. Акулы интервью: 11 мастер-классов / Е. Криницин. – М. : Альпина Паблишерз, 2011. – 182 с.
3. Матвеева, Л.В. Психология телевизионной коммуникации / Л.В. Матвеева, Т.Я. Аникеева, Ю.В. Мочалова. – М. : РИП-холдинг, 2002. – 316 с.
4. Осокин, М. Новости-24 / М. Осокин // канал REN [Электронный ресурс]. – 2011. – Режим доступа: <http://www.ren-tv.com/pages/novosti-24>. – Дата доступа: 18.04.2012.

МАРАЛЬНА-ЭТЫЧНАЯ СКІРАВАНАСЦЬ АЛЕГАРЫЧНАГА СВЕТУ Ў КАЗКАХ А. ДУДАРАВА

*В.Ф. Падстаўленка
Віцебск, ВДУ імя П.М. Машэрава*

У 1981 годзе выйшла ў свет невялікая кніга казак Аляксея Дударова пад назвай “Сінявочка”. Зборнік выклікае відавочную чытацкую і навуковую цікавасць, бо гэта, па-першае, адны з ранніх твораў вядомага аўтара, таму заканамерна жаданне выявіць ідэйныя каардынаты мастацкага светапогляду Дударова, а па-другое, на фоне дамінуючай драматургічнай спадчыны пісьменніка важна тэарэтычна асэнсаваць і жанрава-стылявыя адметнасці яго прозы для дасягнення аб’ектыўнай грунтоўнасці ў навуковых высновах.

Мэта артыкула: прааналізаваць алегарычны свет у названых казках і вызначыць асаблівасці яго маральна-этычнай скіраванасці.

Матэрыял і метады. Аб’ектамі даследавання ў артыкуле сталі прازیчыны жанравыя прыклады са зборніка “Сінявочка” А.Дударова. Асноўнымі для навуковага аналізу абраны прыёмы канкрэтна-гістарычнага, структурна-тыпалагічнага і дэскрыптыўнага метадаў, якія дазволілі рознабакова ахарактарызаваць мастацкія прыклады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Можна пагадзіцца са сцверджанай у сучасным літаратуразнаўстве думкай, што згаданыя творы жанрава набліжаюцца да казак-прытчаў (С. Шамякіна). На гэта ўказваюць многія іх мастацкія элементы, у тым ліку поліварыянтныя сюжэтныя трактоўкі твораў з акцэнтам на зместавай іншасказанасці, філасофская канцэптуальнасць аўтарскіх разваг, алегарычная вобразнасць. Апошняя вымагае больш дэтальнага разгляду.

Алегарычная сістэма ў казках Дударова базуецца на антрапамарфізаваных вобразах: “ачалавечаных” вобразах жывёл, раслін, нябесных аб’ектаў (сонца, месяца, хмар, ветру) і інш. Таму аўтарскі мастацкі свет – жывы, дынамічны, насычаны моцнымі пачуццямі герояў, іх адказнымі рашэннямі і важнымі ўчынкамі. У гэтым творы Дударова арганічны мастацкай традыцыі Я. Коласа, закладзенай класікам у “Казках жыцця”. Даследчык У. Казбярук слухна адзначаў, што “вытокі Коласаўскай алегорыі – у народнай паэтычнай свядомасці, філасофіі быту, існавання, жыцця, вобразнасці” [1, 16].

Часава апрабаваныя крытэрыі народнай філасофіі існавання дазволілі абодвум пісьменнікам удала пазбягаць акадэмічнага дыдактызму і малаэфектыўнай апісальнасці. Як падтэкстава сцвярджаецца ў творах названых аўтараў, чалавечае існаванне – гэта толькі частка агульназямнога Быцця, і тут канстантна захоўваецца непаруўная сувязь. Таму, жадаючы вычарпальна раскрыць характары сучаснікаў і іх сацыяльныя прыярытэты, пісьменнікі апелявалі да адпаведных асацыятыўных сітуацый, так бы

мовіць, з Вялікага Свету, свету прыроды, які можа стаць мудрым дарадцам і настаўнікам для чытачоў. Як вядома, алегарычная сістэма Коласа не ўключае рэалістычны вобраз чалавека, аднак апасродкавана раскрывае яго маральную, сацыяльную і грамадзянскую сутнасць. У Дударова мастацкія вобразы людзей (пераважна дзяцей) прысутнічаюць у казачнай прасторы, яны актыўна ўключаюцца ў цэнтральныя перыпетыі, ініцыруюць многія сюжэтаўтваральныя падзеі.

Для дзіцячага твора вельмі важным з’яўляецца стварэнне мастацкага эфекту сапраўднасці, жыццёвасці рэпрэзентаваных падзей, бо гэта істотна памнажае ступень чытацкага даверу да аповеду. Кіруючыся згаданымі правіламі, Дудароў выкарыстоўвае наступныя мастацкія прыёмы:

1) у казкі ўводзяцца матывіроўкі пэўных важных рашэнняў персанажаў (з-за зайздрасці і імкнення адмосціць крыніцы Зялёная Сажалка плануе яе пакараць (“Сінявочка”), адчуванне адказнасці перад сябрам штурхае маленькі праменчык на рызыкаўную справу (“Блакітны праменчык”), жаданне зразумець самога сябе, уласны сэнс існавання і спроба адшукаць сям’ю матывавалі вялікае падарожжа воблачка (“Пухнацік”);

2) у змест твораў уключаюцца апісанні набліжанай да сучаснасці побытавай і сацыяльнай атрыбутыўнасці (электрычная лямпачка (“Блакітны праменчык”), даведка з пячаткай (“Нахабнік”);

3) у кожнай казцы канкрэтызуюцца прасторава-часавыя аспекты мастацкага дзеяння (каляндарныя поры, часткі сутак, месца знаходжання герояў і г.д.).

Карэляцыя рэалістычнага і фантастычнага ў творах Дударова мае цікавую адметнасць: уключэнне незвычайных герояў у звыклую паўсядзённасць трансфармуе яе ў чароўную (сапраўды казачную) прастору, у якой персанажам даводзіцца выпрабаваць свае лепшыя якасці. Так, напрыклад, ачыстка зарослай крынічкі трактуецца як яе выратаванне (“Сінявочка”), дожджык, які паліўся са спагадлівай і міласэрднай хмаркі, падаецца як подзвіг, самаахвяраванне (“Пухнацік”). Праз дзівоснае акцэнтаўца ўвага на звышкаштоўнасці маральнага ў свеце, а цуда ствараецца героямі ў самыя важныя моманты іх існавання, нават за кошт уласнага жыцця (“Блакітны праменчык”, “Пухнацік”).

Ідэйна-тэматычны змест у большасці казак Дударова па-філасофску і псіхалагічна загляблены. Аксіялагічная сістэма пісьменніка грунтуецца на маральна-этычных паняццях і катэгорыях. Спынемся на канкрэтных прыкладах. У казцы “Сінявочка” сцвярджаецца ідэя неабходнасці быць добрым, тады ўсе палюбяць цябе і ў небяспечным выпадку дапамогуць.

У казцы “Мурзік і Піня” ідэя выключнай ролі сяброўства, якое таксама даказваецца праз узаемадапамогу, адкрыта гучыць у фінале: “... як здорава, што ты не адзін, калі табе ёсць з кім гуляць” [2, 10]. Але, каб нівеліраваць звышпавучальнасць, аўтар да згаданай высновы дадае гумарыстычнае тлумачэнне, суадноснае з “заалагічнай” спецыфікай герояў: “І тады не трэба ганяцца за ўласным хвостом, які ўсё роўна ніколі не дагоніш” [2, 10].

Маральна-этычная дамінанта ў аналізуемых творах дасягае максімуму ў казках “Блакітны праменчык” і “Пухнацік”. У першым прыкладзе тэкстуальна даказваюцца думкі аб адказнасці асобы за свае словы, абяцанні і аб гатоўнасці ахвяраваць сабой дзеля сябра. Каб маленькі чытач канчаткова ўсвядоміў, хто такі сябар, аўтар уключае ў твор своеасаблівую мастацкую дэфініцыю: “сябры – гэта тыя, што заўсёды дапамагаюць адзін аднаму... калі аднаму дрэнна, сябар павінен заўсёды быць побач” [2, 16]. Слушнасьць гэтых аргументаўца ў далейшым драматычным аповедзе, дзе праменчык імкнецца вярнуцца да хворага хлопчыка.

Дзякуючы максімалісцкай маральнай пазіцыі Блакітнага праменчыка, яго праметэўскаму пачатку персанаж з’яўляецца па-мастацку самабытным і псіхалагічна кранальным. Нягледзячы на тое, што дадзены герой уяўляе сабой алегарычны варыянт дзіцячага вобраза, ён выступае носьбітам такіх выключных якасцей, як высакародства, мужнасць, імкненне да дасягнення высокіх мэтаў, бунтарства супраць несправядлівасці, гатоўнасць да самаахвяравання дзеля шчасця іншых. Пры ўсёй ідэалістычнасці вобраза аўтар не забываецца і аб яго рэалістычнай пераканаўчасці, таму істотнае месца ў творы

маюць элементы псіхалагічнага партрэта героя: імітацыя дзіцячай рэцэпцыі свету, перадача найўнасці персанажа, але і апісанні яго пазаўзроставай удумлівасці, лагічны і маральны дэтэрмінізм учынкаў і рашэнняў.

Гэты тып героя знаходзіць сваё развіццё ў казцы “Пухнацік”. Тут аўтар разважае над такімі філасофскімі ідэямі, як асэнсаванне свайго прызначэння ў свеце і шляхі пазбаўлення ад пакутлівай адзіноты. Як вынікае са зместу твора, чалавечае жыццё – імклівы палёт, але не бязмэтны, а накіраваны на пошук уласнага месца, на стварэнне сваёй сям’і, на памнажэнне добра ў свеце. Толькі такое існаванне – годнае, вечнае.

Заклучэнне. Прааналізаваныя творы са зборніка “Сінявочка” ўяўляюць сабой арыгінальны мастацкі сінтэз, у межах якога паядналіся канцэптuallyныя філасофскія ідэі, маральна-этычны кодэкс паводзін чалавека, псіхалагічная пераканаўчасць персанажаў, адметная алегарычнасць падзей і вобразаў.

Спіс літаратуры

1. Казбярук, У. “Зямля – аснова ўсёй айчыны” / У. Казбярук // Колас, Я. Новая зямля. Казкі жыцця: паэма, аповяданні / прадам. У. Казберука. – Мінск: Маст. літ., 2001. – С. 5–16.
2. Дудараў, А. Сінявочка: казкі / А. Дудараў. – Мінск: Юнацтва, 1981. – 32 с.

АНГЛОЯЗЫЧНЫЕ ЗАИМСТВОВАНИЯ ПОСЛЕДНИХ ЛЕТ В РУССКОМ ЯЗЫКЕ

Т.Н. Петрашко

Витебск, ВГУ имени П.М. Машерова

Последние 20 лет мы живем в ситуации информационного взрыва. В окружающем нас мире изменения происходят с поистине гигантской скоростью. Это касается всех сфер жизни: политики, экономики, быта, культуры, технологии. Язык, как область, отражающая все, что происходит с человеком, также меняется стремительно. Что касается русского языка, то он, очевидно, переживает самые быстрые изменения, так как в русскоговорящем сообществе за последние двадцать лет произошли изменения, связанные не только с глобальными процессами, но и с внутренним социально-экономическим укладом. Соответственно, в языке появились лексические единицы, обозначающие гигантское количество новых понятий, которые прежде либо вообще отсутствовали, либо обозначались другими словами, так как их значение в прежней социально-экономической реальности было иным. Мы наблюдаем, что новые лексические единицы во многом заимствуются из английского языка. При этом, они не переводятся, а входят в русский язык в виде кальки, т.е. путем транслитерации.

Цель работы – собрать и показать лексические заимствования в русском языке самых последних лет, а именно, заимствования-транслитерации из английского языка с тем, чтобы облегчить восприятие презентаций, докладов, новостей, дискуссий, информации СМИ людьми, не обладающими специальными знаниями и, возможно, не владеющими английским языком.

Материал и методы. Исследование проводилось на материале языка печатных и электронных СМИ: газет, телеканала РБК и сайта РБК. В работе использовались общенаучные методы.

Результаты и их обсуждение. Ещё пять – семь лет назад студенты специальности «Романо-германская филология» искали в словаре такие слова как “gadget” (гаджет), “blackout” (блэкаут). Сегодня эти, и многие другие слова, вошли в русский язык в том же виде, в котором они существуют в английском языке вместе с новыми понятиями, которые стремительно ворвались в нашу жизнь.

Мы не отбирали лексические единицы, связанные с узкоспециальными темами, такими как компьютер, финансы. Тематическое поле лексических единиц, отобранных нами, достаточно широко. Это современные технологии, быт, кухня, развлечения, политика, бизнес в том объеме, который необходим современному образованному человеку.